

Вдосконалення системи державного регулювання цін потребує комплексного підходу, що включає оновлення законодавства, впровадження сучасних технологій та підвищення прозорості роботи державних органів.

Література:

1. Державне регулювання цін / Л. М. Шаблиста. *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. Режим доступу : <https://esu.com.ua/article-26158>

2. Головне управління Держпродспоживслужби в Рівненській області. URL: <https://www.rivneprod.gov.ua/2021/09/20/derzhavne-regulyuvannya-tsin-shho-regulyuyetsya/> (дата звернення: 21.11.2024).

3. Офіційний сайт Вищої освіти в Україні. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/17880/ (дата звернення: 21.11.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-41>

НЕЗАКОННО ОДЕРЖАНИЙ ПРИБУТОК (ДОХІД) СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ, ОДЕРЖАНИЙ У РЕЗУЛЬТАТІ АНТИКОНКУРЕНТНИХ ДІЙ

Ткачук Анастасія Вікторівна
начальник відділу публічних закупівель
ТОВ «ПК «АРКОН»
м. Київ, Україна

Розглядаючи питання притягнення суб'єктів господарювання до господарсько-правової відповідальності, в розрізі проблеми реалізації норм права, доречним буде звернути увагу на здійснення недобросовісної конкуренції та отримання внаслідок таких дій прибутку.

Перш за все, визначимо поняттєву складову, а саме: відповідно до статті 1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» недобросовісною конкуренцією є будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності [1].

Відповідно до статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентними узгодженими діями є узгоджені дії, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи

обмеження конкуренції [2]. Серед різновидів антиконкурентних узгоджених дій однією з актуальних проблем сьогодення, є саме спотворення результатів торгів, аукціонів, конкурсів, тендерів. Задля наочності можна навести Рішення тимчасової адміністративної колегії Антимонопольного комітету України (надалі – АМКУ) № 68-р/тк від 30.10.2024 р., відповідно до якого АМКУ було встановлено антиконкурентні узгоджені дії між двома суб'єктами господарювання під час участі у 10 торгах. За результатами розслідування та дослідження суб'єкти господарювання були оштрафовані на 12 млн грн. При цьому, серед даних десяти торгів у зв'язку з вчиненням антиконкурентних узгоджених дій – п'ять торгів завершилися укладенням договорів на загальну суму 45 169 041,57 грн без ПДВ та були оплачені відповідно до умов договору, а суб'єкти господарювання отримали прибуток який і надалі залишився частиною їх капіталу [3].

При цьому, відповідно до ст. 253 ГК України прибуток (доход), незаконно одержаний суб'єктами господарювання в результаті порушення статей 29, 30 і 32 цього Кодексу, стягується за рішенням суду до Державного бюджету України [4]. Аналізуючи повноваження АМКУ та структуру Господарського кодексу України, а саме розміщення ст. 253 в главі 28 «відповідальність суб'єктів господарювання за порушення антимонопольно-конкурентного законодавства», видається, що саме АМКУ як зацікавлена особа повинен подавати позов про стягнення прибутку (доходу), одержаного в результаті здійснення недобросовісної конкуренції.

Наразі, як зазначає Шкляр С.В. ця норма фактично не застосовується, оскільки питання про те, хто повинен подавати такий позов і на якій стадії розгляду справи щодо порушення законодавства про захист економічної конкуренції, залишаються неврегульованими. Враховуючи, що АМКУ діє на основі імперативного методу регулювання, а відповідні повноваження на звернення до суду для застосування санкцій до порушника конкурентного законодавства у порядку ст. 253 ГК України прямо не передбачені нормативними актами, реалізація вказаної норми є дещо утрудненою [5, с. 374–379].

Спробою розв'язання даного питання, може стати застосування в подібних ситуаціях положень ст. 174 ГК України, що передбачає виникнення зобов'язання внаслідок придбання або збереження майна суб'єкта або суб'єктом господарювання за рахунок іншої особи без достатніх на те підстав.

Повертаючись до вищенаведеної практичної ситуації, слід враховувати, що рішення АМКУ № 68-р/тк від 30.10.2024 р., про встановлення порушення законодавства про захист економічної конкуренції у разі відсутності його оскарження може вважатися обставинами що не

підлягають доказуванню (ч. 1 ст. 75 ГПК України). Відповідно, контрагент за договором, що виступав замовником, в закупівлі якого відбулись антиконкурентні дії може стверджувати про отримання суб'єктом господарювання в ході таких дій незаконного прибутку. При цьому, слід зважувати на наявність господарсько-договірних зобов'язань, що зумовлюють виконання обопільного обов'язку.

Прибуток отриманий в результаті виконання зобов'язання по договору укладеному у результаті проведення процедури закупівлі, результати якої були спотворені за рахунок антиконкурентних узгоджених дій, підлягає поверненню як безпідставно отримане на вимогу замовника закупівлі у порядку ст. 174 ГК України.

З метою реалізації та застосування даної правової норми, обрахунок незаконного прибутку може бути виражений наступним порядком дій:

Дохід (виручка) за договором зменшена на собівартість, зменшена на вартість податків та обов'язкових платежів. Тобто якщо вартість договору 2 мільйони гривень, то від цієї суми віднімається собівартість робіт, послуг, товарів (припустимо це 1 млн грн) та сума податків та обов'язкових платежів (припустимо це 300 тисяч грн), таким чином дохід суб'єкта господарювання отриманий без законної підстави складатиме 700 тисяч гривень.

Враховуючи сьогоднішню екстремальну необхідність у швидкому, якісному, ефективному забезпеченні держави та використанні державних коштів, можливість повернення в бюджет замовника безпідставно отриманих грошових коштів у вигляді прибутку суб'єкту господарювання яким було вчинено антиконкурентні узгоджені дії є додатковою можливістю забезпечення одного з основних принципів права – справедливості.

Література:

1. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 20.11.2024).

2. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. Дата оновлення: 15.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text> (Дата звернення 20.11.2024).

3. Рішення Тимчасової адміністративної колегії Антимонопольного комітету України від 30.10.2024 у справі № 68-р/тк. URL: <https://amcu.gov.ua/npas/pro-porushennia-zakonodavstva-pro-zakhyst-ekonomichnoi-konkurentsii-ta-nakladennia-shtrafu-139> (дата звернення: 11.11.2024).

4. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. Дата оновлення: 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/conv#Text> (Дата звернення 19.11.2024).

5. Шкляр С. В. До питання розширення повноважень Антимонопольного комітету України. *Актуальні проблеми держави і права* : збірник наук. праць. 2012. № 65. С. 374–379.